

Birger Hörner kertoo vaikutelmiaan

Suomesta.

Katkerä pettymys Ruotsin viralliseen suhtautumiseen Suomen ja Ahvenanmaan kysymyksissä. Auditoriumissa Tukholmassa maaliskuun 18 päivänä 1918, pidetty esitelmä.

Jo kuukauden ajan, puhuja lausui, on minulla ollut kunnia tavallisena sotilaana saada palvella Suomen vapausarmeijan riveissä. Kun minut nyt kenraali Mannerheim on lähettänyt kuriirina Tukholmaan, en ole voinut vastustaa halua enkä tarvetta tulkita maamiehilleni omia ja Suomessa vapaaehtoisina taistelevien ruotsalaisten toverieni tunteita. Muistutettuani siitä, että hän puhui vain omasta puolestaan ja omalla vastuullaan, puhuja korosti sitä, ettei hän aikonut esittää runoilijan lyyrillisiä kuvauksia tai sotakirjeenvaihtajan elokkaita kuvauksia, vaan ainoastaan puhua maamiehilleen taisteluista toisella puolen Pohjanlahden, mikäli ne koskevat meitä ruotsalaisia. Kun minä palaan sotatantereelta Suomessa meidän ilos uhkuvaan Tukholmaamme, missä karnevaalin kirjava vilinä kuohuu sähkölamppujen valossa, on vaikeasta unohtaa niitä vaikutelmia, joita on saanut talvenvalkeasta Suomesta. Omasta puolestani tiedän, että jos kuuntelenkin jonkun cabaretimme iloisinta laulua, havaammun - juuri kun luulen unohtaneeni - Savon syvillä lumihangilla. Näen edessäni raskasmieliset, harvapuheiset suomalaiset nostoväkisotilaat koirannahkaturkeissa ja pieksussappaissa, venäläinen tai jaappanilainen kivääri olallaan ja valkea side käsivarressa. Tai myös näen ikkunastani metsikön tummia suksia hankeen pystytettyinä tai näyn, jonka tahtoisin mielestäni karkoittaa, re~~x~~kiä täynnä jäätyneitä ruumiita, nuorten miesten, lyseolaisten, nuorten poikain, haulet jäisessä kuolemassa tiukasti yhteenpuserrettuina.

Mutta valoisampiakin kuvia kiittää silmiäni ohi. Näen ne taas, kuten näin ne ensimmäisenä päivänä Suomeen tultuani, Pohjanmaalaisia talonpoikaispoikia, "Ateenalaisten laulua" laulaen marssivan taisteluihin etelässä. Näen undestaan tuon pienen kyttyräselkäisen pojan kivääri olallaan, ylpeänä ja onnellisena tuntiessaan että hänkin kelpaa isänsä suureen taisteluun, astumaan rivissä rinnan vahvojen, pitkien toveriensa kera. Tai näen, mitä en koskaan tule unohtamaan, maamiehenme majuri Glimstedtin saaven surmansa joukkonsa etunenässä Heinolan taistelussa, tai pienen suomalaisen aatulanassin lääkäreineen ja "Punaisen Ristin" sisarineen, tuskin tuhat askelta ampumalinjasta, varhaisesta aamusta pimeään tuloon hoitavan haavoittu-

Suomen

Katso nyt, miten virallinen suhtautuminen Suomeen ja Aasiaan
 on muuttunut. Aikojensa Suomessa on ollut sellainen
 1918, pidetty esillä.

To kukaan ei ole, puhuta jaksat, on minulle ollut kunnia tavallisuus
 koulussa saada päivällä Suomen vapautusarmeijan riveissä. Minä minä nyt
 kersallit mannerheim on lähetetty kirjittin Turkolmaan, on ole voinut
 vastustas halua enkä tavetta tulkita maamiehille on ja Suomessa vapaa-
 enoelaisa taistelevien kutsuvalisten toverieni tunteita. Muistettavissa
 aitiä, että hän pönni vain omasta puolestaan ja omalla vastustajalla, pönnit
 korosti aitiä, että hän alkoi näin aikoo aitiä kunnollista työtä kunnallis-
 tai sotakirjenvälittäjän aikokaisa kuvauksia, vaan sinostaan pönnä maamie-
 hilien taisteluista toisella puolella pönnä kunnallisten, mikäli ne koskevat kaita
 kutsuvalisia. Minä minä pönnä kutsuvalisten Suomessa kaita iloa kunnallisten
 Turkolmaan, missä kaituvalisia kirjava viilina kunnallisten kaituvalisten valio-
 as, on vaikeita kunnallisten kaituvalisten, jotta on saanut kaituvalisten
 Suomessa. Omasta puolestaan tiedän, että jos kunnallisten jokin esitelmä-
 ne iloitaisa jaksat, havainnoin - jaksat kun jaksat kunnallisten - jaksat
 viilä kunnallisten. Näin edessäni kaituvalisten, kaituvalisten suomalaisten
 postovälittäjien kaituvalisten ja pikakaituvalisten, vönnäilinen tai
 jaksatilainen kaituvalisten olisilla ja vaikeita aidi kaituvalisten. Tai jaksat näin
 ikkainatani metakön tulkita aikaisa kaituvalisten jaksat jaksat, jotka
 kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten, kaituvalisten kaituvalisten, kaituvalisten
 ten kaituvalisten, jaksatilainen, kaituvalisten, kaituvalisten kaituvalisten jaksat
 kaituvalisten kaituvalisten.

Mutta valiovalloissa kaituvalisten kaituvalisten on. Näin ne jaksat, kaituvalisten
 näin ne kaituvalisten päivinä Suomen kaituvalisten, kaituvalisten kaituvalisten
 kaituvalisten, "Aiemmalaisen jaksat" jaksat kaituvalisten kaituvalisten esillä.
 näin kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten, jaksat
 nä ja kaituvalisten kaituvalisten että näin kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten
 jaksat, kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten. Tai näin
 kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten
 kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten
 kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten
 kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten kaituvalisten

neita.

Mutta mitä merkitsee itse asiassa suru ja apea mieli, jonka tuo mukanaan kärsimyksen ja kuoleman läheisyys, sitä piinallista häpeätunnetta vastaan, jota jokaisen ruotsalaisen, eritoten juuri Suomessa täytyy tuntea. En liioittele todetessani, että se katkera tyytymättömyys, joka vallitsi 110 vuotta sitten, ei suinkaan vähimmiten ruotsalaisten soturien kesken Suomessa, ja jota tunnetta Väinö Stoolin tarinat niin suoraan tulkitsevat, tuo häpeätunne, joka viimeksi paisui kapinaksi Kustaa IV:n hallitusta vastaan, oli vain kalpea ja piinallinen verrattuna siihen tietoisuuteen syvästä alennuksesta, joka vielä pätevämmiin perusteisiin monilla tahoilla nyt vallitsee Kustaa V:n Ruotsissa.

Me kärsimme kaikki siitä suuresta hajaannuksesta, joka syntyi meillä riippuen niistä sympatioista, joita itse kukin etukäteen tunsu toista tai toista täällä sotivaa puolta vastaan. Meidän hallituksemme varovainen politiikka on tosin tähän asti pelastanut meidät tulehasta vedetyksi maailmansotaan, ja vaikkapa samaan aikaan suhteettoman kallis aika vallitsee ja eräiden tarpeiden suhteen on olemassa todellinen pula, on kultaa virrannut maahan. Mutta tämä rauha ei kuitenkaan ole tuonut tyydytystä mukanaan, sillä siksi suurin nöyryytyksin se on saatu ostaa.

Muistutettuaan Ahvenanmaan kysymyksestä, puhuja huomautti, että Suomen julistaminen itsenäiseksi olisi meidän valtiomiehillämme ollut oikea hetki kerta kaikkiaan vaikuttavalla tavalla saada Ahvenanmaan kysymys pois pälviltä. Kuten tunnetaan, pyysivät Ahvenanmaalaiset itse päästä Ruotsin yhteyteen. Muutamilla tahoilla Ruotsissa luullaan väärin, että olisi kysymyksessä sosialistien nostama sota. Mutta itse asiassa vain äärimmäisyysmiehet suomalaisien sosialistien joukossa väärinkäyttävät työväenjärjestöjen maassa nauttimaan luottamusta ja koettavat saada käsiinsä vallan- ei yhtäläisten oikeuksien suomiseksi kaikille vaan vallan hankkimiseksi proletariaatille.

Tämä ryhmäkunta on yhdistänyt itseensä venäläisen sotilas-roskajoukon, joka varemmin Suomeen pakollisesti sijoitettuna on ollut maan perinnäisvihollinen. Siitä sotilasjoukkueesta, joka vangittiin Torniossa, ei kukaan ollut hallussaan vähempää kuin 3000 markkaa, monella aina 40,000 markkaan, kaikki varastettua ja vaatteisiin kätettyä. Tapa, jolla "punaiset" ja heidän aseveljensä liikkuvat ja toimivat, osoittaa, etteivät ne itsekään pidä itseään sotaa käyvänä valtana, vaan ainoastaan "desperados"-sotureina. Miten on mahdollista, että itse Ruotsin hallitus näyttää pitävän laillisen Suomen puhdistustyötä sisällisenä sotana? Jos eräät ruotsalaiset sosialistit asettautuvat solidaarisiksi Suomen "punakaartilaisien" kanssa, on heidän myös hyväksyttävä heidän menettelytapansa. Mutta punaisten ja heidän venäläisten aseveljiensä n.k. "sodankäyntitapa" asettaa heidät kokonaan sivistyksen ra-

amerikkien ulkopuolelle. Se julmaus, se eläimellinen raakuus, joka on ilmennyt ja ilmenee punaisten tavassa kohdella haavoittuneita ja vankeja, on sitä laatu, että se asettaa varjoon kaiken, mitä tiedän ihmisryöjään ja villien harjoittamasta julmuudesta ja kidutuksesta, esim. Uudessa Guineassa. Tietoja perheistä, jotka on naulattu pöydille ja lattioille tai häväistyistä ja silvotuista aseettomista kuuluu useilta tahoilta "punaista" Suomesta. Ja minä tiedän, että useat näistä tiedoista eivät ole liioiteltuja. Minulla on hallussani varmennettuja pöytäkirjoja eräistä laillisessa järjestyksessä toimitetuista, suojeluskuntiin kuuluneiden henkilöiden ruuhinavauksista. Ne osottavat, millaisella julmalla tavalla uhrin on surmattu. Useimmiten on ruumiita myös kuoleman jälkeen silvottu.

Puhuja näytti tässä yhteydessä valokuvia "punaisten" julmuuksista Käpyharjussa. Ne olivat hirveitä kuvia, jotka puhuivat karmeaa kieltään harjoitetuista julmuuksista, ja oli varmasti useampia kuin yksi, jokansulki silmänsä poistuakseen nuo hirveät näyt. Tukholmaan palanneet ruotsalaiset sosialistit ovat selittäneet, että myös "valkoiset" ovat menetelleet julmasti. Sekin on mahdollista, intohimojen ja vihan sallot käyvät siellä korkeina, mutta minä voin vakuuttaa, etten minä sen kuukauden kuluessa, jonka siellä vietin, kuullut tai nähnyt sellaisesta vihjaustakaan. Ja minun ei tarvitse edes muistuttaa sitä, että ^{niissä} joukko-osastoissa, joissa on ruotsalaisia upseereja johdossa, on riittävä tae siitä, ettei tuollaista julkeutta sallita vaan mitä ankarimmin rangaistaan.

Suomen nuori tasavalta, joka äkkiä syntyi maailmaan, sodan ukkosilmassa, seisoi punaisten noustessa kapinaan aivan aseettomana. Olen nähnyt Torniossa improvisoidun arsenaalin, missä ne aseet säilytetään, joita "valkoiset" Pohjanmaalla ensimmäisissä taisteluissaan käyttivät, samoin kuin venäläisen armeijan kiväärit ja kuularuiskut. Siellä oli vanhoja, "suustaladattavia", jotka jo yli sata vuotta sitten paukkuivat kankaisilla teirimeilla, vanhoja, kotona taottuja kuulapysyjä Pohjanlahden saariston hylkeenpyyntialueilta, haulikkoja sytytysneulapatruunineen. Näillä aseilla vallattiin ensimmäiset sotilaskiväärit, kuularuiskut ja kanuunat. Uhruttuvaisuutta löytyi enemmän kuin tarpeeksi ja rohkeutta, joka, kuten itse olen saanut nähdä, ei vähääkään ole heikennyt Gravaisten ja Juuttan taistelujen päivistä, mutta aseita puuttui. "Punaisilla" oli käytettävissään venäläiset arsenaalit kivääreineen, tykistöineen ja ampumavaroineen ja uusia lähetyksiä saapui alinomaan Pietarista.

Tuollaisissa olosuhteissa pyysi Suomen laillinen hallitus helmikuun 2 päivänä naapuriltaan Ruotsilta saada ostaa tai transitotavarana Ruotsin

läpi kuljett^ä aseita, pyyntö, joka kahdesti uudistettiin, mutta mitä teki Ruotsi? Hallitus kielsi, Minä en tunne vastauksen muotoa, mutta välitysty-
sten perusteella tunnemme hallituksen kannan. Se vaikutus, jonka tämä Ruotsin hallituksen sydämetön ja epäinhimillinen suhtautuminen vaikutti Suomessa, oli valtava. Ensin tuli aivan hiljaista. Ruotsi oli pettänyt hädän hetkenä Suomen. Heti jälkeen toimitti Ruotsin hallitus Suomelle toi-
sen ja aivan suoranaisen loukkauksen, nimittäin välitystarjouksellaan. Eikö valtioministeri Eden todellakaan käsittänyt, ettei tuollainen järjetön ehdotus ollut vain mahdottomuus, vaan myös laillisen Suomen ayvimpien ja pyhimpäin tunteiden häväisemistä? Mistä tuli tuo onneton ajatus? Onko totta että joku tusina naisia eräässä vapaamielisessä lehdessä oli ottanut aloitteen siihen? Ja ettei herra Eden saattanut vastustaa niitä houkutusääniä, jotka tuollaisesta "kapitoliumista" lähtivät? Miksi ottaa naisilta neuvoja, miksei sittenkin ennen kuunneltu yksinäistä, iäkäästä naista, jaloa Ellen Keytä, joka herra Edeniä vastaan on pitänyt yllä rohkeuden, kunnian ja ritarillisuuden ääntä? (Vahvoja hurraahuutoja ja suosionosotuksia). Miten lainkaan saattoi pälkähtää Ruotsin hallituksen päähän, että jokin välitys saattaisi olla mahdollinen Suomen suvereenisen valtion - pohjoismaalaisen sivistyskansan toiselta puolelta - ja kapinaisuuden pohantekijäjoukon välillä toiselta puolelta? Millainen uusi yhteiskunta voitaisi sellaiselle perustalle rakentaa? Kaikesta tästä tuli epäonnistunut vastenmielinen sekaantuminen naapurimme sisäisiin asioihin.

Miten pian käykään tapahtumain kulku nykyaikana? Tuskin oli Suomi ehtinyt saada tietoonsa Ruotsin kiellon aseitten kuljetuksesta Ruotsin kautta ja välitysehdotuksen, ennenkuin ministeri Palmenstjernan onneton sekaantuminen Ahvenanmaan levottomuuksiin tapahtui.

Kukaan meistä siellä Suomessa ei epäillyt niitä ihmisystävällisiä intressejä, jotka olivat määrääviä Ahvenanmaan retkikunnalle, mutta se surullinen epäonnistunut tapa, jolla kaikki pantiin toimeen, on otettu Suomessa vastaan ymmärrettävällä katkeruudella. Hallituksen "sininen kirja" on todennut sen ennenkuulumattoman tosiasian, että Ruotsin laivaston miehet riisuvat aseista lain ja oikeuden puolesta taistelevat "valkokaartilaiset", mutta sallivat venäläisten punakaartilaisien ei vain pitää aseitaan vaan vieläpä viedä ne vertavuotavaan Suomeen, missä uusia metsästysalueita heidän hurjisteluilleen avautui. Ja millaisen sopivan lähettilään pani herra Eden hallituksensa puolesta matkaan? Oli aika, jolloin Ruotsi lähetti edustajakseen Suomeen Pehr Brahe nuoremman. Se sopi Ruotsin sauruuden aikaan. Herra Eden lähetti bolscheviki Worowskyn. Mutta kun herra Eden epäröi, toi-

läpi kullakin asetta, pyyntö, joka kandeasti unistettiin, mutta mitä teksti
huotasi? Halittiin kielletä, minä en tunnne vastauksen muotoa, mutta välikävy-
varten perustettiin tullemaan hallituksen kantaan. Se vaikutus, jonka tämä
huotasi hallituksen sydämelellä ja epäinhimillinen muuttaminen vaikutti
Suomessa, oli vaikeus. Kukaan tui siven hiljaisuus. Huotasi oli pettänyt
näiden netkensä Suomen. Hei jälkeä toimitti huotasi hallitus Suomessa toi-
sen ja siven suomenlaisen joukkueen, nimittäin välikävytoimikunnan.
Eikö valtioministeri Edeu todellakaan käsitteilyt, ettei tuollainen järjetön
endotus ollut vain mahdollisuus, vaan myös kielinen Suomen ryvymien ja
pyhimpiä tunteiden hävittämisestä? Mitä tui tuo onneton ajatus? Onko totta
että joku tuollaisella eräällä vapautumisella laudassa oli otettu aloi-
teen siihen? Ja ettei herra Edeu asettanut vastustas niillä houkuttelemisella,
joka tuollaisesta "kapitulumista" lähtivät? Mikä ottaa naisilla neuroja,
mikä siittenkin ennen kunnioitettua yksinäistä, jaksatse naisia, joihin kukaan
kehti, joka herra Edeu vastasi on pitänyt yllä korkeuden, kunnian ja ri-
tullisuuden ääntä? (Vaino ja hirtannut ja suostunut kukaan). Miten
ainkaan asetti päikkäntä huotasi hallituksen puolesta, että jokin välikävy
asettasi olla mahdollinen Suomen suvereniteetin valtion - pohjoismaalaisen
välikävykunnan toiminta puolesta - ja kapinallisen demokratian välikävy
toiminta puolesta? Millainen uusi yhteiskunta voitaisi sellaisilla perustalla
rakentaa? Kukaan tästä tuli epäonnistunut vastemmistolinen rakentaminen
nappurime aistiaisiin astoihin.

Miten pian käykään tapahtumaan kukaan ryvymien? Tarkin oli Suomi en-
tävät asada tietonaa huotasi kielien asettien kulljetuksesta huotasi kany-
ta ja välikävytoimikunnan, ennenkuin ministeri Palménin johtamien onneton sekun-
tuinen Ahvenanmaan levoittomunkkain tapahtui.

Kukaan meitä aistiaisi Suomessa ei epäillyt niillä muuttavavälillä in-
tressellä, jotka olivat määrävillä Ahvenanmaan tutkimuksella, mutta se su-
tuinen epäonnistunut tapa, jolla kaikki kantiin toimeen, on otettu Suomes-
sa vastaan ymmärrettävällä katkeroitella. Hallituksen "ainainen kirja" on
todennut sen ennennäkemättömän toiminnan, että huotasi laivaston miehet
rikkait asatasa lain ja oikeuden puolesta lausuvat "vankokarttuiset",
mutta sallivat venäläisten puukasaritiläisten ei vain pitää asettien vaan
vieläpä vielä ne vertavuojuvan Suomen, missä missä meidän meidän meidän meidän
dän muuttavavälillä avautui. Ja millainen sopivan läheisissä pari herra
Edeu hallituksen puolesta matkassa? Oli aika, jolloin huotasi lähteti ebus-
taksien Suomen pari herra muuttaman. Se sopi huotasi muuttaman aikaa.
herra Edeu lähteti polaseviki wotowakyn. Mutta kun herra Edeu epärii, toi-

mi Saksa. Ei ole vaikea laskea, mitä se meille merkitsee. Muutamien viikkojen aikana olemme me onnistuneet loukkaamaan Suomea ja menettäneet sen ainoan edullisen tilaisuuden, joka ilmeni Ahvenanmaan kysymyksen ratkaisemiseen tehokkaalla tavalla, ja samalla olemme auttaneet Saksan saamaan suvereniteetin Pohjanlahdella, Tornioista Hankoniemeen, ilman taistelua on Ruotsi kärsinyt musertavan tappion.

Puhuja esitti sen jälkeen joukon otteita suomalaisten sanomalehtien lausunnoista, mikäli ne koskivat Ruotsin suhtautumista ja joista etenkin "Vasa Postenin" lausunto kiinnitti huomiota: "Nyt astuvat saksalaiset maihin. Suomen suuri hetki on käsillä. Me saamme Suomen itsenäisyydelle ensimmäisen vakuutuksen itse teossa, ja ensimmäinen solmu kiinnitetään tulevaisuuden ketjuun. Arpaa lyödään Suomen tulevasta tiestä. Ruotsi tai Saksa? Saksa sai voittonumeron."

mi Saksa. Ei ole vaikea laskea, mitä se meille merkitsee. Muuttaminen viik-
kojen aikana ei ole onnistunut loukkauksen Suomen ja menettäneet sen
ainoa edullisen tilaisuuden, joka ilmenee Ateenan kysymyksen ratkai-
kuisen tehokkaiden tavalla, ja samalla olemme antaneet Saksaan saamaan
suvereniteetin Pohjanlaadulla, Torinosta Hankonimkeen, ilman taitelua
on katoa kärsinyt maaseuran tappion.
Puhutaan siitä sen jälkeen jorikon otteita suomalaisten aatomalattien
lainsuojasta, mikäli ne koskivat katoa aatomalattien ja joista etenkin
"Vasa Postenin" lausunto kiinnitti huomiota: "Nyt astuvat sakalaiset mai-
hin. Suomen siviili on kääntä. Ne saavat Suomen itäpuolelta en-
simäisen vaikutuksen itse teossa, ja ensimmäinen solmu kiinnitetään tuie-
käläiden ketjuun. Aapas työssä Suomen tulevasta tiestä. Katoa tai
Saksa? Saksa sai voittonumeron."